

TELEGRAFUL ROMÂN

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL.

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhidiecezane, Sibiu, str. măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, strada măcelarilor nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE.

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

Noi și limba maghiară.

Sibiu, 4 Februarie n.

Ne dau dreptate domnii dela „Erdélyi Hírlap” din Cluj și spun în numărul din 1 Februarie n. că mare adevăr am afirmat, când am susținut într'un articol publicat nu de mult, că poporul român dela sate nu are nici o trebuință de învățarea limbei maghiare, fiindcă se poate înțelege cu cei de altă limbă din apropierea sa în limba românească, pe care toți o cunosc, precum datori sunt a o cunoaște și funcționarii publici cu cari vin Românii în atingere, după ce funcționarii sunt pentru popor, nu poporul pentru funcționari.

Ne pare bine că acum, odată, sunt de acord cu noi domnii din Cluj, obicinuiți de altcum să combată orice părere românească, fie cât de corectă, și că merg chiar mai departe cu constatările, și spun, (iarăși un mare adevăr și din partea lor) că nu numai că cei din satele românești nu se silesc să învețe o a doua limbă, limba ungurească, ci chiar și în satele în cari nu Românii sunt în majoritate, ci Ungurii și Sașii, *acestia învață românește*, și se înțeleg, și cu Românii, și între ei, în limba aceasta, — ungurește însă nu învață, nici Românul, nici Sasul.

Da, așa e. Săcuiul și Sasul din Ardeal, se înțeleg românește la câte un târg de țară, când se întâlnesc, și tot așa Șvabul și Sârbul din Banat. S'ar putea spune deci, că limba românească e *limba diplomatică a țării noastre* întregi, fie de orice limbă, din părțile țării locuite de Români.

După constatările acestea, corecte și adevărate, domnul care scrie articolul din „Erdélyi Hírlap” și care cunoaște, cum se vede, foarte bine firea și însușirea țaranului român, vine la concluzia, că limba maghiară nici nu va prinde teren printre Ro-

mânii dela sate, *aducă-se legile cele mai aspre*, câtă vreme societatea maghiară rămâne nepăsătoare, și instituțiunile ungurești nu se desvoaltă în direcția, ca nime să nu poată beneficia de ele fără a cunoaște limba maghiară.

Pe cât de bine ne înțelegem cu privire la premise, noi și domnii din Cluj, pe atât de departe stăm unii de alții cu privire la concluziile scoase din argumentele înșirate. Noi ajungem la concluzia, că e păcat de orice încercare de a se maghiariza poporul român dela sate, pentru că nu merge, nu poate merge, iar domnii din Cluj zic, că da, va merge, însă paralel cu școala trebuie să-și facă datoria și societatea maghiară, până aci prea nepăsătoare, și trebuie să facă, ca nime să nu poată beneficia de instituțiunile ei, decât numai atunci, când știe ungurește.

Credem că înțelegem destul de bine pe domnii din Cluj. Să luăm un exemplu. Una din instituțiunile ungurești, de sine înțeles, culturale, este *teatrul*. După ce știm, că în toate orașele din Ungaria, cu excepțiunea a numai două orașe nemțești, teatrul e maghiar și face servicii de maghiarizare, întrebăm, câți dintre sătenii români au fost maghiarizați cu ajutorul acestui factor puternic cultural, de care de fapt nu poate beneficia, decât numai celce știe ungurește? Peste tot, câți săteni români au fost la teatru ungurec? Românul se duce numai acolo, unde e înțeles și unde se poate înțelege și el cu alții.

Dar să luăm altă instituție ungurească, să-i zicem de stat. *Justiția*. Toate merg la justiție pe ungurește. Se poate oare să se spună și să se decreteze în lege, că la justiție n'are nime ce căută dacă nu știe ungurește? D'apoi că cei mai mulți sunt duși la justiție, cu deasila, nu merg de voe bună!

Să luăm apoi și o altă instituție publică, *spitalul*. S'ar putea

oare decreta prin lege, că nici într'un spital nu poate fi primit decât numai bolnavul care știe ungurește? Am dori să vedem omul, care ar cuteza să pretindă așa ceva, pentru că acela n'ar fi om, ci altceva.

Ori să luăm *crâșmele*, dacă peste tot ar putea fi trecute și ele între instituțiunile publice. E de închipuit, că un crâșmar se poată lua hotărâre, să primească în crâșma sa numai pe cei ce știu ungurește? D'apoi că atunci poate să și-o închidă în sat românesc.

Sau să luăm *târgurile* dela orașe. Să poftescă numai cocoanele din Cluj de es. și să decreteze, că nu mai cumpără ouă și pui decât numai dela țărancele cari știu ungurește, și au să rămână fără friptură de pui pe masă și fără tăței în supă.

Dar să nu mai lungim vorba.

Nu, nici prin societatea maghiară, și nici pe calea instituțiunilor publice ungurești nu se poate face maghiarizarea poporului român dela sate, care așa va rămâne, cum e, încă multe mii de ani, cu limba sa, cu legea sa, cu obiceiurile sale, dar și cu credința în *sîn fața de patrie* și *față de tron*; și orice încercare de al desbrăca de naționalitatea sa va rămâne neisbită, pentru că se lovește de sentimentul național bine dezvoltat la Români, întocmai cum și pe vremea năvălirilor de germanizare s'a lovit orice încercare de desmaghiarizare de sentimentul național al Ungurilor. Și aceea ce a format vârtute și titlu de glorie pentru Maghiari, — apărarea limbei și a naționalității, — în zile de primejdie pentru ei, ar trebui să nu ni-se mai considere nouă ca crimă, ca tradare de patrie, pentru că nu e, ci e și la noi *vârtute*, cea mai frumoasă vârtute: a unui popor conștiiu de originea sa, și de misiunea ce o are în lumea aceasta.

Alegerea dela Bocșa. *Comitetul central al comitatului Caraș-Severin a pus termin pe 14 Februarie n. pentru noua alegere de deputat în cercul electoral al Bocșei. Votarea se va face la trei comisuni.*

Noul ministru de justiție. În urma retragerii dlui Polonyi, portofoliul ministeriului de justiție a fost oferit dlui Günther, secretar de stat în același ministeriu, care a primit ofertul, și Vineri sara a plecat cu dl ministru-prezident Wekerle la Viena, pentru a depune jurământul de fidelitate în mâinile Majestății Sale, act care s'a întâmplat Sâmbătă la orele 2. În monitorul oficial de ieri, Duminecă, a apărut apoi, atât dimiterea dlui Polonyi din postul de ministru al justiției, cât și numirea dlui Günther de urmaș al său. Postul de secretar de stat, în locul dlui Günther, va fi dat deputatului dietal Mesko.

Discursul domnului deputat V. Goldiș, rostit în ședința dela 30 Ianuarie 1907 a detei ungare.

Dăm în întregime discursul dlui deputat Vasile Goldiș rostit în dietă la discuția asupra apropiatăiei. E o vorbire din cele mai temeinice, plină de argumente puternice și de frumseți oratorice. E următoarea:

Vasile Goldiș: Onorată Cameră!

(S'auzim! S'auzim! Zgomot.)

Prezidentul: Rog pe domnii deputați să fie în liniște.

V. Goldiș: Când iau cuvântul la discuția generală, vreau înainte de toate să insist, conform obiceiului, în câteva cuvinte, asupra celor zise de antevorbitorul. Sunt de acord cu dl coleg, când zice, că discuția asupra apropiatăiei este cadrul, în care partidele își desvoaltă politica lor generală, și își pot justifica încrederea, sau neîncrederea față cu guvern.

Din punctul acesta de vedere, este foarte natural, că mai ales partidele de opoziție au datoria de a stăruia mai dinadins asupra treburilor țării, de oarece ele având neîncredere în guvern, această neîncredere (zgomot neconținut)...

Prezidentul: Liniște!

V. Goldiș: ... Trebuie să o motiveze mai de aproape. Din partea partidului no-

FOIȘOARĂ.

Rolul social al educației religioase.

De

Constantin Dimian
licențiat în teologie.

(Continuare).

Legile religioase mai pun în vedere credincioșilor și recompense, atât în viață, cât și după moarte. Privesc deci ambele naturi ale omului. Recompensele, mai ales cele după moarte, au fost și vor fi totdeauna imbold puternic pentru a se abține omul dela rele.

În chipul acesta se poate vedea, că statul prin legile sale nu e în stare să dezrădăcineze relele sociale, și că numai grupările religioase pot duce pe credincioși cu un pas înainte pe calea îndreptării. Se cere însă neapărat dela credincioșii unei religii, ca ei să fie adânc pătrunși de principiile fundamentale ale religiei lor, mai ales în ceea ce privește partea moralizatoare. Au neapărată trebuință de o instrucție religioasă solidă și nestrămutată. Cei înarmați cu ea pot lupta cu succes în potrița răului și progresul

moral va fi sigur de izbândă. Rolul social al educației religioase e incontestabil mare în ce privește progresul moral al societății, și nu mai încap discuție, că pe această cale omenirea va putea ajunge la fericire.

Dela sine se înțelege, că succesul progresului moral depinde mai mult sau mai puțin dela gradul de perfecție al religiei respective.

Căci nu orice educație religioasă a oricărei religii e în stare să realizeze o stare socială mai fericită. O religie primitivă, barbară, nu e în stare să facă acest lucru.

Religiunile vechi, mai toate fiind izvorâte mai mult din ambiții personale, fie pentru cuceriri teritoriale, sau pentru cuceriri de idei, nu și-au înțeles adevărata lor chemare. Afară de aceea ele aveau mai mult în vedere o sectă, o rasă, în tot cazul o mică parte a omenirii. Au rămas în cadrele unui particularism restrâns, fără să poată îmbrățișa universalitatea societății omenitești. Ce să mai zicem și de faptul, că religiunile vechi au avut un caracter trecător și în cazul acesta cum puteau lăsa urme neperitoare de asanare morală?

Ca să vorbim numai de religiunea veche politeistă a Grecilor și a Romanilor, știm, că educația religioasă a acestora era defectuoasă. Multe patimi au fost aimentate tocmai de principiile religiei lor.

Efectul a fost, că în loc să se împuțineze relele sociale din imperiul Grecilor și al Romanilor, au pierit aceste două popoare cu toată cultura lor, împreună cu fărâdelegile lor. Educația religioasă a popoarelor politeiste numai din exemplul de mai sus se poate vedea, că n'a realizat nimic pe calea progresului moral.

Lăsând la o parte religiunile politeiste să examinăm puțin religiunea monoteistă a poporului evreu. Educația religioasă a acestui popor a fost superioară educației religioase a popoarelor politeiste, căci o religie monoteistă, totdeauna e superioară celei politeiste. În consecință, starea morală a poporului evreu a fost incontestabil superioară celei a popoarelor păgâne.

În adevăr, acest popor a și avut persoane cum au fost profeți, cari înarmați cu o putere divină, instruiseră neincet pe credincioși, amenințându-i la nevoie

cu pedepse lumești și de multeori cu pedepse după moarte.

Educația lor religioasă era temeinică și solidă, și a rămas tot astfel până în zilele noastre. Să nu ne cuprindă deci mirarea, dacă poporul evreu a fost și este poate și azi destul de înaintat în moralitate. Dar deoarece religia ebraică, deci și educația lor religioasă, — suferă de defectul particularismului de rasă, efectul asanării morale nu s'a putut extinde și asupra întregii societăți omenitești. Multe rele au dispărut din sinul poporului evreu, dar n'au dispărut din întreaga lume. Cauza, după cum am spus-o, se datorește concepției înguste, ce o avea acest popor despre Dumnezeu sau Iehova.

Altfel stă lucrul cu educația religioasă creștină.

Religia creștină a realizat progresele cele mai mari pentru societatea omenitească. Cauza? Religia creștină e cea mai perfectă, fiindcă originea ei nu e pământească, ci divină. Ea a pus omului o lege pozitivă, — care nu-l lasă să rătăcească, — reprezentată de o autoritate, *bisericii* întemeiată de însuși fiul lui Dumnezeu.

(Va urma).

Are dreptate din mîndrelea colegii în aceea, că naționalismul din punctul de vedere general, neîncredere cu micie. Dacă naționalismul se poartă față cu acurmează, și în unele detalii s'au exrecu și asupra discursului, pe care a crezut de cuviință a-l ține din ministru de interne.

De oarece acest discurs cuprinde în sine așa zicând punctul de vedere al întregului guvern în chestiunea naționalităților, deoarece acesta a fost singurul discurs, a fost singurul, care a îmbrățișat chestiunea naționalităților în întregime ei și al cărui unic obiect a fost desfășurarea chestiunii naționalităților: de aceea mă voiu abate dela punctele de vedere generale politice și voiu avea în vedere problema de a analiza mai de aproape discursul domnului ministru de interne, contele Andrassy Gyula, cercetând, dacă afirmațiunile, ce formează baza acestui discurs, pot susține vigoarea criticii și dacă argumentațiile de cari s'a folosit din ministru de interne în acest discurs, sunt destul de solide.

Discursul a avut două părți principale, una se referă la trecut, cealaltă la prezent. Țin de o idee foarte nefericită, că în privința chestiei naționalităților se iau armele din trecut și trecutul voiesc să-l refere la chestia naționalităților. O zic aceasta pentru că în trecut nici n'a existat chestiunea de naționalități, nu se născuse încă. Prin urmare relațiunile trecutului nu se pot referi la prezent.

Și de altmîntrelea partea aceea a discursului, care se referă la trecut, după modesta mea părere, contrastează cu adevărul istoric, și voi spune de ce.

În trecut în așa numitul ev mediu ungar, care a ținut până la anul 1848, populațiunea țării era împărțită în două clase. Una a fost clasa cu drepturi politice, așa numitul populus hungaricus. Din aceasta făcea parte nu numai elementul maghiar, ci și oamenii aparținători celorlalte naționalități, cari au putut izbuti ca să fie înrolați în cadrele celui populus hungaricus, ca și ei să se bucure de drepturile politice, de cari se bucurau nemeșii maghiari, să fie membrii așa numitei sfinte coroane. Față cu aceasta parte era grosul populațiunii, așa numita plebs hungarica. Aici se numărau de asemenea nu numai maghiarii, ci și oamenii aparținători altor naționalități. Vechiul drept public ungar deosebește pe acel populus hungaricus de rasă maghiară, căci partea aparținătoare ca rasă maghiarimii, se numea gens hungarica, pe când naționalitatea întreagă o indica cu cuvântul latinesc natio. Așa dară, când ziceau natio hungarica, atunci aceasta după concepția de astăzi înseamnă aceea, că e vorba de întreaga națiune maghiară, întregul popor maghiar, fie nobilime, fie plebe. Asta înseamnă natio hungarica. Prin urmare nu este corectă afirmația contelui Andrassy Gyula, că în trecut națiunea maghiară a fost tolerantă față cu cei cari nu-i aparțineau, căci națiunea maghiară n'a fost populus hungaricus, care era compus din diferite naționalități. Nu se putea zice, că era tolerantă față cu cei cari nu-i aparțineau, față cu naționalitățile, că doar și acestea aparțineau rui populus hungaricus. Iar dacă discursul dlui ministru de interne ar avea să zică, că populus hungaricus a fost tolerant față cu plebs hungarica, socot că ajunge a mă referi la istorie, care dovedește tocmai contrariul. (Adevărat! Așa este! în centru. Mișcare în stînga). Pot citi de altmîntrelea în privința aceasta și legea (mișcare).

Citez decretul VII al lui Vladislav II, care — precum bine voiiți a ști — zice în introducere: „Deși țărani cari s'au răscolat împotriva nobilimii, ar fi vrednici să fie toți puși, totuși, de oarece fără ei nu bilimea puțină valoare are, le vom cruța viața, dar îi vom pedepsi cu aceea, că în fiecare săptămână să slujească nobilului o zi în cinste, ca tot a zecea casă să dea un porci gras (ilaritate), ca la Paști să dea nobilului o găscă mai tină, iar la sf. Martin una mai grasă, (Voci în dreapta: Da popii valeh ce să-i dea) și în sfârșit, dela fiecare casă să plătească un florin de aur“.

Pot să dovedesc aceasta și din „aprobatae et compilatae constitutiones Transilvaniae“, cartea de legi care a interzis țăranelui să poarte haine de postav. (Mișcare).

Cum se poate așa dară zice, că populus hungaricus în trecut a fost tolerant față cu cei ce nu aparțineau la populus hungaricus? Din contră, eu dovedesc cu cuvintele tatălui dlui ministru de interne, care în marele său discurs ținut la 14 Martie 1848 în dieta ungară, a zis că una dintre principalele cauze ale înnapoierei țării noastre este păcatul străbunilor noștri, cari în loc să fi luat pe celelalte popoare între barierele constituției, le-au asuprit și n'au făptuit așa cum au făptuit baronii englezi, mult mai înțelepți, deoarece izbândind Magna Charta, au estins-o asupra întregii populațiuni. (Adevărat! Așa este! și aplauze în centru).

Acestea sunt cuvintele marelui Andrassy, a cărui statuă este aici în fața parlamentului. (Zgomot. Prez. sună).

Dl ministru de interne zice, că populus hungaricus a dovedit toleranța în trecut și cu aceea, că a suferit nu numai pe străinii cari erau aici, adică pe aceia, cari nu aparțin la populus hungaricus, ci a adus și alți străini. Afirmațiunea aceasta iară se contrazice cu adevărul istoric. (Mișcare).

Întăiu și întăiu pe noi Români și pe Slovaci nu ne-a auzit nime. (S'au zădărnici!) fiindcă noi eram aici sute de ani înainte de a fi venit Maghiarii. (Mare zgomot în stînga. Voci: Asta nu-i adevărat).

Murkos: Ați venit fugind peste munți (Sgomot).

Prezidentul: Rog pe domnii deputați să fie liniștiți, fiindcă nu pot urmări pe orator.

Fenyvesi Soma: Falsifici istoria. (S'au zădărnici! Să auzim!)

V. Goldiș: Dați-mi voie să fac o mică digresiune, în care aș dori să răspund la întreruperea aceasta (mișcare).

De sigur nime nu va tăgădăui, că la ocuparea țării de către Unguri, Slovaci erau aici. (Mare zgomot. Iar despre Români dăvoastră ziceți, că n'au fost aici. (Sgomot. Prezidentul sună). La afirmația aceasta îndrăznesc a face o observație. (Sgomot).

Din parte-mi aș dori ca afirmația aceasta să corespundă faptului istoric. Aș dori această mai ales, pentru că atunci aș avea o încredere și mai mare în rassa română, decât am acum. (Mișcare. Sgomot.) Și dacă este adevărat ceea ce susțin unii istorici maghiari, că Români au început a se strecura maghiari în secolele XII—XIV de pe malul stîng al Dunării, atunci ori cum, este frapant, că deja în secolul al XV-lea există două puternice principate române, și că unul dintre principii români a zdrobit pe vestitul Baiazid supranumit „fulgerul“. Și ce s'a întâmplat?

S'a întâmplat, că spre sfârșitul secolului XVI-lea am populat întreg Ardealul. Ei bine, dacă românimea a fost atât de puternică și dacă are o forță vitală atât de mare încât populează întreaga țară aproape până la Tisa, atunci viitorul ei va fi așa de frumos încât peste o mie de ani va fi a lor poate lumea întreagă.

Prez. (sună): Liniște, domnilor!

V. Goldiș: Nu stă nici aceea afirmație a dlui ministru de interne, că populus hungaricus ar fi adus în țară străini. Căci cei ce au învățat istorie — eu însum am fost profesor de istorie și am învățat istorie în gimnaziu unguresc — (zgomot) știe, că pe acești străini, pe Nemți, pe Sârbi, nu populus hungaricus, ci curtea, și chiar în potrivea acestui populus hungaricus, i-a adus. (Răsete și zgomot). Nime nu poate deci să contesteze adevărul afirmației mele, că declarația dlui ministru de interne nu corăspunde dovezilor istorice, că adevărul populus hungaricus ar fi adus pe străini în țară din curată dragoste.

Cu aceste trec peste partea referitoare la trecut din vorbirea dlui ministru de interne și mă opresc la partea, care se ocupă cu prezentul. Aici trebuie să exprim sincera mea mulțumire dlui ministru, că a avut cetezanța să declare aici în parlament, că e stupiditate orice tendență,

care caută să maghiarizeze naționalitățile nemaghiare, e stupidă acea tendență, care caută să despoaie popoarele nemaghiare ale patriei acesteia de caracterul lor național. (Voci în stînga: cu forța). Sunt dator cu mulțumire, și această mulțumire i-o aduc primos cu toată sinceritatea în fața on. Camere. (Va urma).

Scrisoare din America.

Măreștea republică a Statelor-Unite din America-de-nord și-a ridicat nimbul său deasupra coroanei tuturor statelor din lume. Peste tot felul de bogății fabuloase își împarte stăpînia milionarul și muncitorul, înfrățiți prin simbolul muncii și al ideilor celor mai umanitare. Toată lumea muncește pe întrecute și în fiecare om se întipărește armonia cea mai desăvârșită a mulțumirii și a păcii.

Precum e fiecare oraș, așa e republica întreagă o mozaic alcătuit din toate semințiile popoarelor din lumea întreagă, cari trăesc zilnic unul lângă altul din respectul celor mai curate sentimente republicane.

Pacea universală o creiază astăzi republicanismul, mîne-poimîne socialismul, pe lângă cari merg azi și vor merge în viitor antialcoolistii, cari nizuesc a salva sănătatea publică, imputînd pe neputincioșii de muncă și pe criminalii din beție.

După sguduii crimele petrecute în restimpul veacului trecut, pe cari le-au provocat vrajbe religioase, rivalitatea dintre state și răpunerea harnicilor Negri, elementul secular și băstinaș al Americii, și după stîngerea totală a Francezilor, începuse haosul imigrării popoarelor de toate colorile, de toate limbile și credințele. Două seminții de fire apropiată pluteau deasupra haosului, fără ca să-și împartă dela început problemele de viață. Dintre cele 2 popoare: Irlandezii și Germanii aveau cea mai grea și mai însemnată problemă de viață. Irlandezii își părăsira țara pămîntescă sub asuprea cumpănită a goanei religioase. În patria adoptivă își organizează biserica, creînd biserici catolice cea mai falnică poziție în întreg pămîntul. Aici se găsește biserica catolică în starea sa cea mai măreșă, cu toate însușirile ei bune și rele. Într-o privință are lacuna, că nu s'a putut impune ca religie de stat, deși i-au stat la îndemînă oștirile lezuiților și mari avuții de arginți, cu cari lesne se cumpără sārăcele suflete omenești. Dar această lacună s'a completat în alt chip cu dobîndă. Limba engleză a Irlandezilor și-au dobîndit-o toate popoarele, cari și-au căutat sălaş aici.

Sporirea bisericii romano-catolice, care desființează semințiile, a fost înlesnită prin acceptarea limbii englezești, în care se predică evanghelia lui Cristos.

Biserica cea mai bine organizată a fost dela început cea irlandeză. Englezii veritabili au multe biserici, cari n'au folosit niciodată arma de cucerire în afară.

Iar Germanii? Amăsurat frii lor și-au luat asupra rezolvarea problemei culturale în America.

Au început imigrarea pe la a. 1825 și s'au găzduit până azi peste 5 milioane.

Ei au înființat școli private în limba lor, cari se ridicară la un așa renume, încât într'un singur oraș Cincinnati, la a. 1831 cam 400 de copii cercetau școalele orășenești și 1500 școalele germane private.

La anul 1835 ajunse în acest oraș un conducător german al școalelor orășenești, Dr. Fr. Rölker, care a îmbunătățit aceste școli gonind mecanismul ucigător și șablonismul din școală și a făcut loc sistemului școlii din Prusia. Germanii de aici înființară la 1836 o școală numită: protestantă, care a stat în legătură cu un seminar englezesc, condus de agerul pedagog american, Caloni O. Stowe. Acesta a generalizat sistemul școlii prusiane în America întreagă. La anul 1837 călătorește acesta în Europa și studiază sistemele școlare ale statelor de acolo, convingându-se, că școala prusiană întemeiată pe principii lui Diesterweg e cea mai perfectă. La reîntoarcerea sa face ultima corectură școlii elementare, așezând

amîndouă limbile de propunere: germană și engleză, și propunea, că limba engleză trebuia să-și însușiască tot elevul — ca să înțeleagă în vremea de cetățean legile țării în forma lor oficială.

Sîngele cel mai nobil în America a rămas cel german.

Aceștia s'au făcut model în toate privințele celorlalți locuitori, cari prin bottezul cu limba englezescă au introdus în sîngele Americanilor sînge din cel mai nobil și mai stupid, formînd în modul acesta cea mai viguroasă specie anglo-saxonă. De o contopire în acest amalgam știutor de englezește s'au temut, nu fără temei, Germanii. Prin probleme de viață necunoscute amalgamului, au păstrat conștiința propriilor tradițiuni germane, a nișuștelor și a idealurilor naționale. Aceștia i-au ferit de înstrăinarea dela altul înălțător al germanismului. Față de amalgamul englezesc întreagă istoria Germanilor este o întrupare de o ne mai pilduită harnicie și de revărsare de lumină binefăcătoare Americii.

Amalgamul, după alcătuirea sa a manifestat o ură, când vădită, când tănuță, față de cei într-o 100 de ani au împopulat vestul Statelor Unite.

Încă în a. 1845 s'a constituit în Philadelphia o societate secretă pentru apărarea țării de influința străină. În scurt timp societatea aceasta s'a extins peste America întreagă prin organizarea de filiale.

În a. 1896 s'a scris în Boston istoria acestei societăți. Autorul scrierii I. Deily, în cartea sa: Primejdia Republicii a destinat un capitol — cel mai interesant — perioadelor de imigrare. Prima perioadă e arătată în lumina cea mai favorabilă. Până la 1852 imigranții erau oameni nobili, se toși după libertate, cari au fost în stare a răsplăti aparținerea lor la republică cu prețul vieții lor. Acesta era timpul, când bătrînul continent trecuse prin grelele suferințe ale nașterii de popoare necunoscute și încerca să-și modernizeze făptura lui din vechitură.

Vine a doua epocă a anilor 1852—1870, când scriitorul de mai sus nu vede în imigranții număroși decât haite de hameșiți și lacomi. Aceștia au strâns bani frumoși în republică și i-au trimis acasă. Aici au făcut să se ieftinească munca, încât cei băștinași erau supranumărari și necăutați.

Epoca a treia cuprinde anii 1870—1896. Ea a făcut pe Americani să se teamă, că țara lor nici decum nu este îndestulitoare pentru imigranți și că sporirea continuă a acestor ar provoca stări cu primejdie pentru republică.

În întreagă republica totalitatea locuitorilor dă cifra populației din cele două state: Austro-Ungaria și Germania. Un stat Texas din sudul republicii cu granițe spre răsărit scăldate în mare are un teritor atît de mare cît Austro-Ungaria și Germania; cu toată țara e foarte bogată în tot ce se găsește în America, numărul locuitorilor n'ajunge nici la 3 milioane, unde ar putea trăi toți locuitorii din republica întreagă ori locuitorii din 2 imperii europene. Societăți și legi pentru apărarea imigranților lucrează cu multă răvnă, ca să se colonizeze acea țară bogată și cu o climă provensală.

Există spre împedecarea imigrației legi stricte, cari închid limanul înaintea bolnavicioșilor. Mai înainte se cugetau Americanii să-i întorcă Europii înapoi criminalii, idioții și leneși, cari nu mai puteau trăi acolo; și aceștia pîtează mult pe Europeni.

Americanii se tem, că străinii nepoțiți în țara lor cu timpul îi vor cutropi și republica nu va mai fi a lor.

Curentul ocrotitor de străini e puternic. Germanii de aici au o ligă numeroasă și capital mare. Nobilul prezident Roosevelt încă e pe partea lor, dar independent de ei. Într-o scrisoare către corpul legislativ al republicii, zicea înainte de Crăciun: „Toți oamenii cari pot și vreau să muncească, să se bucure de toate drepturile și favorurile republicii, fără deosebire de limbă ori de lege, pentru că să iasă prin harnicia lor din mizeria de-”

acasă și să înainteze în libertate, bunăstare și moralitate". Dușmanii străinilor se justifică înaintea partidei binevoitoare străinilor, că nu sunt protivnici tuturor imigraților, ci „numai” împotriva „Italianilor, Humilor, Slavilor și a Iudeilor”, pe cari un preot din tabăra nativiștilor i-a numit într-o adunare: „murdăria pământului și a dundătură de anarhiști”.

Și acum neamul nostru?

Statisticile ne dau numărul de 50,000 de Români, cari se hrănesc în Statele Unite. Până acum n'au un nume întemeiat, bun ori rău, fiindcă sunt proaspeți în America. Le lipsește orice organizație temeinică. În firea noastră lipsește instinctul de organizare. Dacă e ceva comun, ce ne unește, e vorbirea limbei românești și neîntrecuta hărnicie ce a făcut, ca lucrătorul nostru să fie căutat, cu toată sângăria de a-și însuși limba stăpânitorilor. Despre viața Românilor în America vor desluși scrisorile viitoare.

Hungstovn O, Ianuarie 1907.

Preotul Tr. Scrobec.

Vincentiu Babeș.

Din Budapesta primim la încheierea foii trista știre, că inimosul luptător național de odinioară, distinsul fruntaș român, *Vincentiu Babeș*, a decedat, în etate de 86 ani.

S'a dus deci dintre noi încă unul, pentru care istoria noastră națională va trebui să deschidă capitol separat, pentru a-i trece în el meritele, câștigate în lupta pentru apărarea neamului, și în deosebi a bisericii gr. ort. românești. Pentru că în luptele grele de despărțire de câtră Sârbi, pe lângă *Șaguna*, decedatul a avut partea leului.

În jumătatea a doua a secolului trecut, ori unde l-ai căutat de altcum, ai putut să-l găsești pe neobositul și neînfrântul *Vincentiu Babeș*, pe terenele vieții noastre publice.

La „*Academia Română*”, al cărei membru a fost dela întemeiere, a făcut pe scrutătorul origini și al latinității noastre. În *dieta țării*, din care a făcut parte cu începere dela 1861 în mai multe rânduri, a stat vecinic la pândă pentru a respinge atacurile îndreptate în contra naționalității noastre și pentru a apăra drepturile poporului român. În *congrese* și în *sinoade* a contribuit totdeauna cu mintea sa cea luminată la rezolvarea chestiilor în senzul cum o reclamau interesele neamului și ale bisericii. În conferențele politice naționale (trei dela început) *Babeș* era raportorul, și nici nu se putea închipui adunare națională fără *Babeș*. Nu mai vorbim apoi despre *Babeș scriitorul și gazetarul*, terene, pe cari decedatul asemenea a prestat mult.

De vre-o șase ani bătrânul *Babeș* trăia retras, și poate și uitat de mulți, în cerc retrâns familiar, la fiul său Dr. *Emil Babeș*, avocat în Budapesta, ear Sâmbătă seara dreptul judecător l'a chemat la sine, pentru a-l împărtași de odihna de veci, odihnă după care singur se doria de mult.

Inmormântarea rămășițelor sale pământești se face mâine, Marți. „*Academia română*” a depus deja o frumoasă cunună pe sicriul fostului ei membru, și la înmormântare va fi reprezentată prin doi membri.

Odihnească în pace cel ce a muncit în viață atât de mult pentru neam și biserică, și fie în veci binecuvântată memoria aceluia, care în lumea aceasta a purtat numele: *Vincentiu Babeș*!

NOUȚĂȚI.

Pentru catedrală. Domnul *Ioan Popane*, din Allegheny Pa (America) a trimis pentru fondul catedralei din Sibiu suma de 10 coroane.

Dela casa archidiecezană. Parohul *Georgiu Gendel* din Cârna donează pentru gimnaziul din Brad 100 Cor, ear pentru fondul înființândei Episcopii 20 Cor.

Biserica catolică în Franția. Știrile mai nouă venite din Franția confirmă părerea, că se va putea ajunge la o păcuiere între biserică și stat. Se crede, că prevenirea, ce o arată guvernul Clemenceau față de biserică, se datorește în mare parte articolelor ironice ale fostului ministru Combes, publicate în „*N. F. Presse*”. E vorba ca întrebuintarea liberă și neconturbată a locurilor religioase pentru ținererea serviciului divin se va asigura prin contracte, cari se vor încheia între parohii și episcopi pe de o parte, și între primari și prefecți de altă parte.

Primariul Vienei, Dr. Lueger, care se află suferind în zilele din urmă, s'a recules iarăși bine, și acum e pe calea reconvalescenței.

† **Ioan Lupea**, paroh gr. ort. în Sărata, după lungi și grele suferințe, împărțit fiind cu sf. taine și-a dat sufletul în mâinile creatorului, Marți în 16/29 Ianuarie a. c. la ora 1 p. m., în etate de 54 ani. Rămășițele pământești ale defunctului au fost ridicate din casele proprii, Joi, în 18/31 Ianuarie a. c. la orele 2 p. m. și conduse spre vecinică odihnă în cimitirul bisericii gr. ort. din Sărata.

Despre internarea preotului G. S. Petroff, pe trei luni în mănăstire, cetim următoarele amănunte în „*Lupta*”: „Înainte cu trei ani Petroff a fost denunțat sfântului sinod, că propoveduește doctrine contrare bisericii ortodoxe. Sinodul a invitat pe Petroff a-și prezenta scrierile pentru cenzură. El a refuzat, dându-și totodată dimisia dela catedra sa. S'a mutat la Moscova, unde a înființat ziarul „*Prawde Boșija*” (Adevărul lui Dumnezeu), grupând în jurul său elementele liberale ale clerului. Nu peste mult însă fu silit a suprima apariția ziarului și a se muta iarăși la Petersburg, continuându-și activitatea publicistică în direcție socialistă la „*Viestnik Tresvoisti*” (Solul Trezviei). Sinodul a hotărât acum să-l trimită pe Petroff la mănăstirea „*Germeski Sees*”, pe timp de 3 luni. Totodată i-s-a impus a-și prezenta toate scrierile spre cenzurare. Părintele Petroff s'a supus sentinței”.

Advocat nou. Domnul Dr. *Cornel Crăciunescu* și-a deschis cancelaria advocațională în Timișoara, orașul intern, strada Hunyadi Nrul 10, etagiul 1 (vis-à-vis de „*Brüder Deutsch*”). Telefon Nrul 846.

Dela Viena. Camera seniorilor a adoptat, în ultima sedință ținută Marți, toate legile votate de câtră camera deputaților, afară de legea asupra automobilismului. A adoptat fără nici o schimbare, legea privitoare la îmbunătățirea sorții clerului.

Di Titu Margineanțu, consilier de comptabilitate la direcția financiară din Timișoara a fost distins cu titlul și caracterul de consilier financiar.

Liceul „Lazar” din București și-a serbat Mercuri aniversarea a optsprezecea. Festivitatea s'a început cu un serviciu divin, oficiat de profesorul de religie dela acel liceu, protopresbiterul *Simeon Popescu*. Au urmat apoi declamări, cântări, discursuri și exerciții gimnastice.

Dela „Academia Română”. Vineri, la orele 2 Academia Română din București a ținut sedință publică. A vorbit dl *Gr. G. Iocile* cu despre un rescript al împăratului Licinius, pentru cultul zeului soare.

Calugării români din Muntele Athos se folosiau până acum de cărți bisericești tipărite în limba greacă. Adresându-se cu rugare ministerului cultelor din România, acesta le-a trimis în mai multe exemplare evanghelia și toate cărțile bisericești, scrise și tipărite în românește.

Un succes al socialiștilor. Consiliul comunal din Debrețin, terorizat de socialiștii de acolo a luat hotărârea, ca în totdeauna crășmele să fie închise Duminecă, și anume începând de Sâmbătă seara la 6 ore, până Luni dimineața la 6. Laudabilă hotărâre. Ar putea fi introdusă în țara întreagă.

† **George Tănăsescu**, din Tohanul-nou, fost învățător 41 ani, fost președ. comit. parochial etc., a răposat în Domnul, după ce a ajuns al 61-lea an al vieții și a fost provăzut cu sfintele taine. Inmormântarea i-s'a făcut Duminecă, în 3 Februarie st. n. (21 Ianuarie st. v.) 1907 la 2 oare p. m. din locuința sa în cimitirul bisericeii din Tohanul nou.

Cutremur de pământ în comitatul Caras-Severin. În 16 Ianuarie n. la 10 oare seara s'a simțit în munții minerici, cari se află în linia dintre Oravița și Sasca, cutremur de pământ. Afară de locurile amintite s'a mai observat cutremurul urmat și de vuet încă și în comunele Socolar Potoc, Ciclova și Iliada.

Din Constantinopol vine știrea, că în vederea atitudinii Porții în favorul Aromânilor să crede, că Patriarhul va fi silit să cedeze și să execute cel puțin iradeana dată în Maiu 1905, în care s'a recunoscut comunitățile aromâne.

Din Macedonia. Cruzimile bandelor grecești în Macedonia nu mai au sfârșit. Așa cetim, că la Furca, în vilaetul Ianina, o bandă grecească a asasinat pe institutorul aromân Furcean.

Unul care știe stimă presa. Poetul și gazetarul cu bun nume din Viena, *Costa Carol*, a căzut la pat, și ajunsese în stare de mare mizerie. Ministrul-prezident austriac, baronul *Beck*, auzind despre aceasta, i-a trimis imediat un ajutor de 3000 coroane. Frumoasă faptă.

Sentințe în versuri. În statul Nord-Iersey se află în funcție un judecător, care toate sentințele aduse din partea sa le compune în versuri. Se vede, că decedatul *Hazafi-Veray Iános*, (încă unul, care scria numai în versuri) a făcut școală și în țări străine.

Foamete în China. În partea nordică a Chinei bătute o foamete cum nu s'a mai pomenit. Sate întregi s'au pustii, iar poporul flămând cutreieră ținuturile pustii, căutând nutremânt. Consulul american a telegrafat guvernului din Washington, că lipsa de bani nu e, să trimită deci în grabă vidualii.

Ciângăii aduși acasă. În Bucovina sunt vre-o câteva sate ungurești de Ciângăi, așezate ca nește oase în mijlocul Românilor, cari spre mirare, — și-au păstrat limba și naționalitatea lor. Pe aceștia voeste ministrul de agricultură să-i aducă acasă și să-i colonizeze prin părțile Hunedoarei, unde, vezi doamne, elementul maghiar ar fi periclitat, și e temere că are să fie stărpit prin cel român. Oată îngrijire părintească din partea guvernului nostru!

Pachetele trimise în România, vin manipulate cu începere dela 1 Februarie n. în modul următor: Oficiul vamal din România va vămuia pachetele pe baza declarațiilor cari au să fie alăturate la pachet. E necesar deci, ca declarațiunile acestea să fie exact compuse, în limba franceză, și cuprinsul pachetului să fie bine precizat în ele. Vama română e îndreptătită însă să desfacă pachetele și să se convingă despre cuprinsul lor, în caz că declarațiunile nu sunt bine compuse, ori s'au pierdut, precum și atunci, când în pachete se află obiecte de aur, sau argint. Direcția poștelor din Cluj le aduce acestea la cunoștința publicului, spre confor-mare.

Emigrările. În comitatul Cluj numărul emigraților ajunge suma de 2843 suflete, dintre cari cei mai mulți Români. Norocul însă, că dintre aceștia o parte mare au emigrat în România, nu în America.

Misionari unguri. Comuna românească *Moiș*, comitatul Turda, a fost acum o sută de ani — după o foaie săcuiașă — curat maghiară. Azi însă abia mai sunt câteva familii ungurești, cari încă nu știu, decât rău ungurește. Ca să scape pe acești nenorociți din ghimăle *romanizării* au întreprins o adevărată misiune preotul și dascălul din comuna învecinată *Poca*. Aceștia îi ceretează des și prin cuvântări cearcă ai aduce iar la obârșia lor.

Tragedia unui preot. Se scrie din Roma, că preotul Don Cesare Tommasini era un pescar pasionat. A scris un vocabular tehnic despre pescărit, dar neavând destui bani pentru edarea opului său, într'atâta s'a amărât, încât s'a hotărât să-și ia viața. În o epistolă face cunoscut prietnilor săi acest scop. După primirea epistolei înzadar l-au căutat prietnii săi, abia după câteva zile i-au aflat corpul în Tibru.

Coroane eterne. Dna Maria Dr. *Borcia*, dsoara Eleonora Borcia și dnii *Emil Borcia*, Dr. *Lucian Borcia*, adv. și Dr. *Ioan Borcia*, prof., în loc de cunună peritoare pe cociugul nepotului respective vărului lor *Cornel Cioran*, fost elev în cursul II. pedagogic al seminarului „*Andreian*”, dăruiesc suma de 20 cor. fondului „*Dr. D. P. Barcianu* pentru ajutorarea socalilor lipsiți de lucru, administrat de „*Reuniunea socalilor români din Sibiu*”.

La fondul Victor și Eugenia Tordășianu. pentru înzestrarea fetelor sărace, au mai dăruit Oprea Steflia, vice-notar comitatenz 5 cor, Micuța Silvia Popa, copila dlui *Candid Popa*, 70 fileri; *Emil Borcia* funcț. la banca „*Transilvania*” 1 cor; *Ioan și Elenuța Șut*, 60 fil., *Candid Bărsan*, notar Săliște 1 cor.

Bal în Blaj. Un bal filantropic se va ține în ziua de Trei Sfinți, la 12 Februarie n. în Blaj, în sala „*Hotelului Univers*”. Începutul la 8 ore seara. Prețul de intrare de persoană 2 cor., de familie 4 cor. Suprasolvirile se primesc ca mulțămită și se vor cuită pe cale ziaristică.

Petrecere în Brad. Petrecere cu dans se va aranjă în Brad, „*Hotel Central*”, Marți, la 30 Ianuarie v. 1907, în favorul fondului Dr. *Iosif Hodoșiu* dela gimnaziul public gr. ort. din Brad. Începutul la 8 ore seara. Suprasolvirile să se adreseze direcțiunii gimnasiale și se vor cuită publice, și în programa gimn. pe 1906/7.

Petrecere în Archita. O producțiune declamatorică-teatrală împreună cu dans, va aranjă tinerimea română din *Archita*, Duminecă în 28. Ianuarie (10. Februarie) a. c. în edificiu școalei române de acolo. Începutul la oarele 7 seara. Venitul curat este destinat pentru biblioteca școlară.

Natura posedă cea mai mare putere de vindecare, mijloacele și căile sale sunt tare minunate, așa de ex. oleul de pește posedă o putere de vindecare, care nu se poate produce artificial. Mai gustos și mai ușor de mistuit se prezintă oleul de pește în „*Emulsion*”-ul lui *Scott*, care se află în toate farmaciile.

Crucea sau steaua după electro-magnetică R. B. Nr. 86967 a lui *Müller* care este cunoscut în ungaria întreagă, are pentru ziua de azi un document, pe care îl publicăm aici în întregime: „*Stimate dle Müller!* Primește sinsera mea mulțămă; umflătura soției mele s'a tras aproape de tot și chiar și durerile de spinare și de stomac și sgârșcirile la inimă se repetază tot mai rar. Te rog să mi trimiți 4 aparate R. B. Nr. 86967 de câte 6 cor., căci oamenii chiar din al treilea sat mă roagă să le aduc astfel de aparate. *Zajhalma*. Cu adâncă stimă: *Ștefan Bodi*. De aceea n'ri cuvinte ca să recomanzi în deștul acest aparat tuturor celor ce sufer de reumatism, astimă, nedurmire, dureri de urechi, neurlagie, bătăe de inimă, dureri de cap, de dinți, impotență, mâni și piccioare reci epilepsie, slăbiciune, amețeaie, tremur, friguri, influență, galbinare, sgârșcieri de stomac, lipsă de poftă de mâncare, ischias, etc. etc. Aparatul costă 3 fi. se află la dl *Albert Müller* în Budapesta V. *Vadász-u. 42/V*.”

Cărți și reviste.

„*Candela*”. Foaie bisericească literară, redactată cu concursul mai multor preoți din arhidieceza Bucovinei, de Dr. *E. Voitschi* și *Artemon A. Manastyrsky*. Anul XXVI. Ianuarie 1907 nr. 1. Cuprinsul: *Geneza*. Introducere și coment. de prof. Dr. *Vasile Tarnawski* (urmare). Istoria și literatura moralei creștine. Perioada al II-lea. Dela Constantin cel-mare până la îndeplinirea desbinării dintre biserică răsăriteană și cea apuseană dela anul 323—1054, de profes. Dr. *Em. Voitschi*. Regule (tractate) pe larg ale celui întru sfinți părintelui nostru *Vasile*, arhiepiscopul *Cesareei* *Capadochiei*, după întrebări și răspunsuri. Traducere după *Migne* ser. gr. XXXI. col. 889—1052, de *Nic. Ootos*, st. în teol. Text rusesc. Scurte comunicări. Întrebări și cazuri pastorale. Sărbătoarea întimpinării Domnului nostru *Isas Christos*. Ce are să observe preotul la isprăvirea sfințelor sacramente? Cui are să se a une cunună desăvârșită pe delegaționem? Cronică. *Cernăuți*, societatea tipografică bucovineană.

Teatru.

Luni în 4 Februarie: *Der Hütten-sitzer*. dramă. Marți *Der Sohn der Wildnis*, dramă.

Nr. 3—1907

[24] 2—3

[20] 3—3

Concurs

Pe baza ordinului Prea Venerabilului Conzistor Arhidiecezan din 12 Decembrie 1906 Nr. 11.853 Bis., prin aceasta se publică concurs cu termen de 30 zile, pentru ocuparea postului de paroh în nou înființată parohie Vulcan în tractul protopresbiterial al Hațegului.

Emolumentele împreună cu acest post sunt: 880 coroane statorite de către comitetul și sinodul parohial de acolo.

Concurenții au a-și trimite cererile lor cu documentele prescise la oficiul protopresbiterial gr. or. în Hațeg și să se prezinte în vre o Duminică la biserică spre a cânta și predica.

Comitetul parohial.

Vulcan, la 10 Ianuarie 1907.

Avram Stanca **Petru Iacob**
prezident. notar.
În conțelegere cu oficiul protopresbiterial.
Hațeg, în 10 Ianuarie 1907.

Titu V. Gheaja
protopresbiter.

Publicațiune.

Comuna noastră bisericească Láz, în protopresbiteratul Szászsebes, ajustându-și turnul bisericeii sale cu clopote nouă în acord și cu scaun de fer; dispune de vânzarea unui scaun nou din lemn de stejar în mărime cuadrată spre Ost-Vest de 3 metri, iar spre Sud Nord de 2 metri și 57 cm., în care se pot așeza 3 clopote, în greutate dela 120 chlgr. până la 250 chlgr.

Acest scaun cu șiroafe de fer, ușor de compus și foarte trainic, se dă cu un preț convenabil.

Având trebuință vre-una din comunele noastre bisericești, pot trimite un expert, ori a face întrebare în scris la oficiul parohial Láz, p. u. Szászsebes, unde se pot da informațiuni favorabile.

Láz, 12/25 Ianuarie 1907

Oficiul parohial gr. or. român.

Ioan Mihu, paroh.**„Tárnăveana“**

instituit de credit și economii, societate pe acții în Sighișoara.

CONVOCARE.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „Tárnăveana“, societate pe acții în Sighișoara se invită la a

II-a adunare generală ordinară,

care se va ține în Sighișoara la 17 Februarie 1907 stilul nou la 2 ore după amiază în localul institutului.

Obiectele de pertractare sunt:

1. Raportul Direcțiunei și propunerea acesteia referitor la împărțirea profitului curat.
2. Raportul comitetului de supraveghiere despre examinarea bilanțului și contului profit și pierderi din 1906.
3. Aprobarea bilanțului și darea absolutorului Direcțiunei și comitetului de supraveghiere, precum și decideră asupra împărțirii profitului curat.
4. Stabilirea marcelor de prezență pro a. 1906 și 1907.
5. Decisiune asupra propunerii Direcțiunei, referitoare la urcarea capitalului social.

Sighișoara, la 23 Ianuarie 1907.

Direcțiunea.

[23] 1—1

Activa	Contul Bilanț.		Pasiva		
	K	£	K	£	
Cassa în numărar	32,217	07	Capital social	60,000	—
Cambii excomptate	232,811	—	Fond de rezervă	429	59
" hipotecare	158,621	—	Fond de penziune	30	83
Imprumuturi hipotecare	97,848	—	Fond cultural	24	23
" pe obligațiuni	33,383	—	Depuneri spre fructificare	208,293	38
Mobiliar	1,537	48	Reescompt	261,160	—
Amortizare	153	48	Dividendă neridicată	44	61
Spese de fondare	296	15	Creditori	18,782	36
Amortizare	74	15	Interese tranzitoare anticipate	6,678	50
Debitori	2,831	—	Profit curat	4,429	01
Interese restante	555	44			
	559,872	51		559,872	51

Debit	Contul Profit și Pierderi.	Credit	
	K f	K f	
Interese de depuneri	7,350.43		
4 ^o / _o fondului de rezervă	16.52		
Spese:		Interese:	
de întreținere	906.78	de excompt	2,012.66
salare	3,940.—	de împrumuturi hipotecare	5,770.64
chirie	360.—	de cambii hipotecare	7,956.04
porto	98.58	de împrumuturi cu obligațiuni	2,817.23
marce de prezență	168.—	de cont-curent	111.95
Contribuție directă	436.53		
10% după interese de depun.	735.04		
Amortizări:			
din mobilier	153.48		
din spese de fondare	74.15		
Profit curat	4,429.01		
	18,668.52		18,668.52

Sighișoara, la 31 Decembrie 1906.

Dr. Cornea m. p., director executiv.

Ioan Varga m. p., contabil.

Direcțiunea:

I. Muntean m. p., prezid. **Nicolae Dobre** m. p. **Dr. Cornea** m. p.
Chirion Muntean m. p. **Nicolae Manta** m. p. **Mihailă Gavrilă** m. p.

S'a examinat și aflat în consonanță cu registrele principale și auxiliare purtate în bună regulă.
Sighișoara, la 23 Ianuarie 1907.

Ioan Vătășan m. p., revizor expert.

Comitetul de supraveghiere:

I. Dan m. p., prezid. **I. Hârțioagă** m. p. **Nic. Bellu** m. p. **Mih. Ittu** m. p.

„CRIȘANA“, societate de economii și credit în Brad.**CONVOCARE.**

Deoarece ziarele oficiale ale societății noastre „Crișana“ au întârziat cu publicarea la timp a convocării adunării generale ordinare, prin aceasta convocăm din nou a

XVI-a adunare generală ordinară

pe 24 Februarie eventual 3 Martie st. n. 1907, la 2 ore după amiază, în localul societății din Brad.

Obiectele:

1. Deschiderea adunării.
2. Constatarea membrilor prezenți.
3. Constatarea împlinirii prescrișelor din §§-ii 46 și 72 ai statutelor.
4. Raportul Direcțiunei, și al comisiunii de supraveghiere pe anul de gestiune 1906.
5. Deciderea asupra conturilor anuale, și a distribuirii profitului curat
6. Alegerea alor 3 (trei) membri în Direcțiune pe 3 ani, cu observarea §§-lor 53, alin. 2, și 60, alin. 4 din statute.
7. Alegerea alor 5 (cinci) membri în comisiunea de supraveghiere pe 3 ani, cu observarea § lui 77 din statute.

În lipsa membrilor receruți în senzul § lui 47, alin. 2 a statutelor, adunarea se va ține în 3 Martie st. n. la locul și timpul indicat.

Membrii pot lua parte în persoană, sau prin plenipotențiații lor, în senzul § lui 48 din statute.

Numărul membrilor înscriși cu 31 Decembrie 1906 au fost 133 cu 1017 părți fundamentale.

Numărul membrilor noi intrați în decursul anului 1806 au fost 9.

Din societate au eșit în acel an 5 membri.

Numărul părților fundamentale depuse în acel an au fost 17.

Nu s'a abzis în decursul anului nici o parte nici nu s'a replătit nici una.

Brad, 1 Februarie 1907.

[19] 1—1

Direcțiunea.

Activa	Contul Bilanț.		Pasiva		
	K	f	K	f	
Cassa în numărar	20,981	56	Părți fundamentale	100,604	—
Cambii	319,172	80	Fond de rezervă	103,548	09
Imprumuturi pe obligațiuni	621,007	09	Fond special de rezervă	7,772	48
Imprumuturi hipotecare	134,613	52	Depuneri	847,138	63
Depuneri proprii	32,700	74	Reescompt	140,000	—
Realități	126,761	38	Creditori	8,151	62
Acțiuni	2,000	—	Interese transitoare anticipate	18,353	59
Anticipațiuni	1,000	—	Profit transpus	1,000	—
Mobilier	821	35	Profit net	39,391	04
10% amortizare	82	13			
Debitori	6,983	14			
	1265,959	45		1265,959	45

Debit	Contul Profit și Pierderi		Credit	
	K	f	K f	
Interese după depuneri	42,417	24	Interese:	
„ de reescompt	7,465	90	dela cambii	31,983.08
Spese:			„ obligațiuni	46,255.84
Salare	6,830	—	„ împrumut hipotecar	10,252.04
Registre tipărituri, porto etc.	2,349	71	„ depuneri proprii	2,119.67
Contribuție: Directă	7,928	67	Provizțiuni	10,849.23
10% după int. de depuneri	4,241	73	Diverse venite	5,030.85
Amortizare din mobilier	82	13	Chirii și alte arânzi	5,008.71
Remunerațiune	800	—	Profit transpus	1,000—
Profit transpus	1,000	—		
Profit net	39,391	04		
	112,499	42		112,499.42

Brad, 31 Decembrie 1906

Petru Rimbaș m. p.
director executiv.

Alexandru Draia m. p.
casar.

A. Damian m. p.
contabil.

Direcțiunea:

Vasiliu Damian m. p., prezident. **Dr. Pavel Oprea** m. p., v.-prezident.
Aron Roman m. p. **Stefan Albu** m. p. **Ioan Câmpian** m. p. **German János** m. p.
Nicolau Obădeu m. p. **Nicolau Bedea** m. p. **Dionisiu Sida** m. p.

S'a revăzut și confruntându-se cu cărțile principale și auxiliare s'a aflat în regulă și în consonanță cu acelea.

Brad, în 20 Ianuarie 1907.

Comitetul de supraveghiere:

P. Gligor m. p., prezident.**Vasile Boneu** m. p.**Dr. I. Radu** m. p.**Ioan Perian** m. p.**Enea A. Joldea** m. p.**Cruce sau stea dublă electro-magnetică**

Patent

nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta!

Nu e mijloc secret

vindecă și inviorează

pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a se aparat vindecă bole

da împrejurării, că acest vechi de 20 ani.

aparatură acesta vindecă și folosește contra durerilor de cap și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, înțepături de ureche, bătăie de inimă, sgîrciuri de inimă, asma, auzul greu, sgîrciuri de stomac, lipsa poftelor de mâncare, răceală la mâini și picioare, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui și multor altor bole cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — În cancelaria mea se află atestate incuse din toate părțile lumii cari prețuiesc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine poate examina aceste atestate. Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu e permis să se confunde cu aparatul „Volta“ deoarece „Ciasul-Volta“ atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost oficios oprit fiind nefolositor, pe când aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat. Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Prețul aparatului mare e cor. 6.—
foșibil la merburi cari nu sunt mai vechi
11) 6 de 15 ani.

Prețul aparatului mic e cor. 4.—
foșibil la copii și femei de constituție fôrle
slabă.

Espeditie din centru și locul de vânzare pentru țără și străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V
colțul strada Kálmán.

La LIBRĂRIA ARHIDIECEZANĂ din Sibiu

se află de vânzare următoarele:

Album de broderii și țesături românești cor 16—

Modele de cusături românești Caetul I à cor. —50

" II " " 1—

Edate de d-șoara MINERVA COSMA.